

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота
з педагогіки на тему:
«Інклюзивна освіта в Україні»

студентки групи СОа 13-20
педагогічного факультету романо-
германської
та української філології,
спеціальності 014 Середня освіта,
спеціалізації 014. 021 Англійська мова і
література,
освітньої програми
Іноземні мови та літератури, методика
навчання іноземних мов і зарубіжної
літератури
(англійська мова і друга
західноєвропейська мова)
Рижук Анастасії Валеріївни
Науковий керівник –
канд. пед. наук, доцент Кудіна В. В.
Кількість балів –
Національна шкала –
Оцінка ЄКТС –

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Київ – 2023

Вступ.....	3
Розділ I. Теоретичний розділ. Психолого-педагогічні засади інклюзивної освіти.	5
1.1. Основні поняття інклюзивної освіти.....	5
1.2. Завдання і мета психолого-педагогічного супроводу дітей в інклюзивному закладі.	9
Розділ II. Практичний розділ. Шляхи реалізації інклюзивної освіти в Україні.	13
2.1. Корекційно-розвивальна робота як частина інклюзивної освіти...	13
2.2. Роль батьків як частина реалізації інклюзивної освіти.	17
Висновки.....	23
Резюме.....	25
Resume.....	26
Список використаної літератури.....	27
Додатки.....	31

На сьогоднішні день стрімко зростає народжуваність дітей з особливими потребами, які спричинені різними чинниками: генетичні захворювання, органічні ураження та види мутацій. Інклюзивна освіта – це освітня програма, що допомагає уникнути дискримінацію та сегрегацію дітей з особливостями. Таким чином, програма надає можливість адаптуватись до зовнішніх умов, бути частиною соціального та культурного простору та брати участь у освітньому процесі.

В Україні інклюзивна освіта починає набирати обертів, адже кількість закладів, реабілітаційних центрів і програм збільшується, проте все ще не є достатньою. Задля збільшення ефективності надання якісної допомоги потрібне не лише прийняття і усвідомлення проблеми суспільством, а й створення належних умов, необхідна підготовка більшої кількості освічених фахівців і розробка методик корекційної роботи.

Шляхи реалізації та розвиток інклюзивної освіти досліджували, розглядали чимало науковців, зокрема вітчизняних: В. Бондар, А. Колупаєва, Т. Євтухова, В. Ляшенко, І. Іванова, О. Савченко, М. Сварник, О. Столяренко, А. Шевчук та інші, що аналізували залученість дітей з особливими потребами до закладів загальної середньої освіти. Функції батьків та проблеми сімейного оточення розглядали І. Іванова, Л. Борщевська та Л. Зіброва. Вони висвітлювали ідею того, що сім'я не має бути ключовим елементом впливу для створення особистості. Це базується на тому, що дитина потребує спілкування з іншими людьми із соціуму та не має бути у обмеженому колі спілкування.

Однією з основних проблем, які вивчалися науковцями – є проблема створення окремих груп дітей з особливими потребами, як вид штучної ізоляції, та нестача необхідних умов, які ставали на заваді адаптації в соціальному середовищі (Н. Малофєєв, О. Мартинчук, В. Синьов О. Стребелева, Л. Шипіцина). Тому (кома не потрібна!) можна зазначити, що потреба у вивченні теми інклюзивної освіти та її актуальність постала не тільки у сучасному світі, а триває протягом кількох десятиліть.

Об'єктом дослідження є інклюзивна освіта.

Предметом дослідження є шляхи реалізації інклюзивної освіти в Україні.

Метою дослідницької роботи є визначити та проаналізувати психологічно-педагогічні засади інклюзивної освіти та дослідити шляхи реалізації інклюзивної освіти в Україні.

Першим завданням дослідження є визначити основні поняття інклюзивної освіти. Другим завданням є розкрити завдання і мету психолого-педагогічного супроводу дітей у закладі інклюзивної освіти. Наступним є розкрити сутність корекційно-розвивальної роботи як частини інклюзивної освіти. Останнім завданням є розкрити функції батьків як складника реалізації інклюзивної освіти.

У дослідженні використовуються методи аналізу та порівняння. Для дослідження практичного розділу використовуються методи спостереження та вивчення досвіду певної школи з організації інклюзивної освіти.

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.

1.1. Основні поняття інклюзивної освіти.

Розвиток сучасної спільноти нарешті дійшов до того рівня, коли цінується абсолютно кожна особистість, незважаючи на будь-які особливості, чи то набуті, чи то виявлені при народженні. Цінності набули нового значення, а саме почуття солідарності та поваги до тієї групи осіб, які вирізняються обмеженнями здоров'я у фізичному або розумовому плані. Ще з давніх часів нав'язувалася думка про те, що особливі люди є недієздатними та неповноцінними, не надають значення у суспільстві та стають відметами.

Люди з певними обмеженнями, зокрема діти з особливими потребами у освітньому процесі, яким необхідно надавати додаткову допомогу. Такий освітній процес є занадто важким та викликає багато труднощів. Наприклад, першою основною проблемою є те, що різноманітність контингенту у колективі сповільнює процес навчання для тих, хто добре вчиться і не дає досягати бажаного рівня за швидший час. В той час як діти, що мають проблеми з навчанням, не отримують достатньої уваги. Вчителі зазнають морального тиску через те чи достатньо уваги та турботи вони надають тим, хто її потребує. Через це дуже довгий час таку групу осіб відсторонювали від навчального процесу, таким чином відокремлюючи їх від суспільства.[6]

Задля того, аби припинити цю дискримінацію та сегрегацію людей за обмеженнями, спільнота почала створювати нову модель «інклюзію», яка покращить процес такого навчання та втілюватиме наступні принципи.

«В центрі уваги цієї моделі суспільної поведінки є:

- автономність;
- участь у суспільній діяльності;
- створення системи соціальних зв'язків;
- прийняття суспільством усіх без обмежень, кожної особистості.» [8, с, 43-44]

Тобто, це принципи, за якими доступність та забезпечення потреб людей з особливостями, щоб відчували себе на рівні з іншими, стоять на першому місці. « Мета інклюзії полягає в тому, щоб кожний заклад освіти був заздалегідь готовий прийняти дітей з різними (відмінними) здібностями.»[8, с. 76]

Процес становлення системи спеціальної освіти охоплює більш ніж одну тисячу років та пройшов всі можливі етапи – від ненависті та осуду до співпраці з людьми, яким потрібно допомогти задовольнити освітні потреби.

Звідси і випливає поняття про те, що таке інклюзивна освіта:

«Інклюзивна освіта – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти шляхом організації навчання дітей у закладах освіти на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей у навчально-пізнавальній діяльності.» [3, с. 10]

Наданням такої можливості та реалізацією інклюзивної освіти займається заклад інклюзивної освіти, який містить всі необхідні умови, методи та підходи.

Ідея інклюзивної освіти має демократичний характер, тому що вона висвітлює ідею про те, що абсолютно всі люди, зокреми діти, цінні та рівні між собою, незважаючи на відмінності від інших.

Саме тому визначають основні принципи інклюзивної освіти:

- Діти мають навчатися всі разом, у одному колективі, незважаючи на всі обставини та труднощі;
- Заклади освіти мають усвідомлювати, приймати та стверджувати багатоманітні потреби своїх вихованців;
- Заклади освіти мають забезпечувати якісний освітній процес аби задовольнити потреби дітей з особливостями;

- Діти з особливостями мають отримувати допомогу у разі потреби під час процесу навчання.

На основі цих принципів та певних функцій формується реалізація інклюзивної освіти та процесу навчання. «У наказі Міністерства освіти та науки України «Про затвердження концепції розвитку інклюзивного навчання» вказано про принципи, згідно яких має відбуватися процес становлення та розвитку процесу інклюзивного навчання, а саме:

- науковість (розробка теоретико-методологічних основ інклюзивного навчання, програмно-методичного інструментарію, аналіз і моніторинг результатів впровадження інклюзивного навчання, оцінка ефективності технологій, що використовуються для досягнення позитивного результату, проведення незалежної експертизи);
- системність (забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами, наступності між рівнями освіти: рання допомога – дошкільна освіта – загальна середня освіта);
- варіативність, корекційна спрямованість (організація особистісно орієнтованого навчального процесу у комплексі з корекційно-розвитковою роботою для задоволення соціально-освітніх потреб, створення умов для соціально-трудової реабілітації, інтеграції в суспільство дітей з порушеннями психофізичного розвитку, у тому числі дітей-інвалідів);
- індивідуалізація (здійснення особистісно орієнтованого (індивідуального, диференційованого підходу));
- соціальна відповідальність сім'ї (виховання, навчання і розвиток дитини; створення належних умов для розвитку її природних здібностей, участь у навчально-реабілітаційному процесі);
- міжвідомча інтеграція та соціальне партнерство (координація дій різних відомств, соціальних інституцій, служб з метою оптимізації процесу освітньої інтеграції дітей з особливими освітніми потребами).»

Відповідно до вищевказаних принципів потрібно окреслити функції, які інклюзивна освіта має виконувати та втілювати в результаті свого становлення. «З точки зору інклюзивної освіти виокремлюють такі функції:

- універсальні – власне забезпечення рівності для людей з особливостями та надання їм послуг, які використовуються загалом;
- функція соціалізації – можливість культурного розвитку та засвоєння соціальних цінностей на рівні з іншими;
- виховна – поділяється на загальну та спеціальну функцію; загальна сприяє усвідомленню, формуванню почуття толерантності та позитивного ставлення до осіб з відмінностями;
- функція соціального захисту – передбачає усунення дискримінації осіб з певними обмеженнями, яка в свою чергу може негативно повпливати на їхній освітній процес;
- професійна – має на меті підготовку людей з обмеженими фізичними або розумовими можливостями до трудової діяльності
- кадрова – підготовка персоналу для реалізації навчального процесу інклюзивної освіти;
- наукова – передбачає постійне дослідження інклюзивної освіти, розвиток та впровадження нових здобутків у процес реалізації інклюзивної освіти;
- економічна – розвиток та використання потенціалу осіб з обмеженими можливостями;
- функція взаємодії – передбачає активну співпрацю спільноти задля вдосконалення реалізації інклюзивної освіти.» [19]

«Для досягнення основної цілі та втілення вище перелічених принципів та функцій, науковці та практики, що опікуються розмаїтими аспектами інклюзивної освіти, однакові щодо її основоположних складових. Серед них варто виокремити ключові:

- прийняття у заклади освіти всіх дітей без винятку;

- залучення всіх дітей з різними (відмінними) здібностями до тих навчальних закладів, які б вони відвідували, не маючи обмежених можливостей (як діти з типовим розвитком);
- кількість дітей з особливими потребами у школах і класах має бути природно пропорційною їхній загальній кількості в місцевій громаді (населеному пункті, районі тощо);
- диференційовані підходи у викладанні;
- використання всіх можливих місцевих ресурсів для забезпечення різноманітних освітніх потреб учнів.» [8, с. 76]

Отже, розглянувши основні поняття інклюзивної освіти, важко не зрозуміти, що ця концепція має у пріоритеті саме індивідуальність людини та те, що абсолютно кожен має право на навчання та освіту, навіть ті хто має певні особливості або відмінності, що кардинально різняться від більшості людей.

1.2. Мета і завдання психолого-педагогічного супроводу дітей в закладі інклюзивної освіти.

Оскільки інклюзивна освіта полягає у реформації системи освіти задля втілення права всіх осіб на освіту без будь-яких обмежень, однією значною метою є окреслити сферу цієї діяльності та основні напрямки роботи працівників з дітьми з певними освітніми потребами. Для цього потрібно зазначити поняття психологічно-педагогічного супроводу.

«Психолого-педагогічний супровід – це комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку дитини, передбачена індивідуальною програмою розвитку.» [1, с. 191]

Послуги, що втілюють цей супровід, мають на меті вивчення розумового розвитку дитини відповідно до вікових норм, індивідуальні характеристики та процес адаптації, який допоможе усунути соціальний

шаблон про те, що така не може стати повноцінною частиною суспільства. Надалі постає мета у корекції порушень за допомогою розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення. [6]

«Психолого-педагогічний супровід містить наступні завдання:

- соціалізація дітей з певними обмеженнями, розвиток їх самостійності та відповідних компетенцій;
- пересторога виникнення складнощів під час розвитку дитини;
- допомога/сприяння дитині у вирішенні актуальних завдань розвитку, навчання, соціалізації;
- розвиток психологічної культури учнів, батьків, педагогів.
- формування компенсаторних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності, становлення особистості.» [1, с. 193]

Одним із першорядних та ключових завдань у психоло-педагогічному супроводі є діагностика та оцінка розвитку дитини. Цей процес полягає у зібранні та перевірці інформації щодо збереження інтелекту дитини, функцій, які допомагатимуть у вивченні та засвоєнні програми, визначення сильних та слабких сторін дитини, стан когнітивного та соціального функціонування. Ця частина роботи є достатньо відповідальною, адже це є основою освітнього процесу дитини та формування програми, підбирання прийомів та методів навчання. Під час діагностування, практичні психологи використовують значну кількість психодіагностичних методик, до прикладу, методика Е. Ф. Замбацявічене, методика діагностики дезадаптації «Карта спостережень» Д.Скотта та багато інших. [20, с. 21]

Тобто, метою діагностики є успішне забезпечення ефективної та якісної освіти, що реалізується на основі вивчення даних розвитку дитини та прогнозування її потенціалу.

Становлення вітчизняної педагогіки бере початок у 1923 р., маючи на меті гуманістичну спрямованість, а саме супровід та допомога дітям з різними розумовими та фізичними порушеннями, та мала досить оптимістичний настрій щодо їх адаптації та інтеграції.

Очевидно, втілення спеціальної освіти полягуло у створенні спеціальних умов, використовуючі широкий спектр методичних прийомів та педагогічних засобів. Українським вченим І. Г. Єременком було розроблено вимоги, дотримання яких забезпечує корекційно-виховувальну спрямованість навчання дітей з розумовою відсталістю.

«Серед таких умов процесу навчання передбачались:

- 1) врахування особливостей розвитку;
- 2) опора на збережені функції;
- 3) диференційованість і індивідуалізація навчання;
- 4) зміцнення здоров'я завдяки запровадженню оздоровчо-лікувального режиму;
- 5) наскрізна корекційна спрямованість освітнього процесу;
- 6) розробка змісту освіти (навчальних програм) і відповідного навчально-методичного забезпечення;
- 7) трудове навчання і виховання;
- 8) фаховість педагогів.» [21, с. 13]

Тож, можна дійти до висновку, що психологічно-педагогічний супровід безперечно є ключовим у сфері інклюзивної освіти, адже ця система проводить діагностику, вивчає інтелектуальний та емоційний розвиток

дитини та базуючись на вивченому формує подальший хід навчального процесу задля втілення освітніх потреб людини з особливими обмеженнями.

РОЗДІЛ II. ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.

2.1. Корекційно-розвивальна робота як частина інклюзивної освіти.

Освітніх потреб людей з особливостями з часом стає дедалі більше, тому наразі наявність лише інклюзивно-ресурсних центрів недостатня. Впровадження інклюзивної програми у освітній процес закладу загальної середньої освіти зараз неминучий, адже ключовою метою інклюзивної освіти є надання освітніх послуг людям з певними обмеженнями без відокремлення та сегрегації їх від суспільства. Інклюзивні центри надають гарні можливості для розвитку як інтелектуального, так і емоційного та фізичного, проте вони не цілком надають можливість адаптуватись у спільноті та перебувати у звичному для інших людей просторі. Це відбувається тому, що у даних центрах працюють виключно з людьми, що мають особливі обмеження, тому у дітей не виникає шансу комунікувати з іншими людьми та знаходитись у певному середовищі. Задля того, аби вирішити цей недолік, у закладах середньої освіти вводять інклюзивні програми у навчальний процес, формують інклюзивні класи, групи та заходи.

Відповідно до Закону України «Про освіту», який був прийнятий 5 вересня 2017 р., абсолютно кожна дитина з особливими освітніми потребами має право отримувати освіту у всіх закладах освіти. З кожним роком, положення щодо інлюзивної освіти та освітніх програм набувають нових затверджень задля утворення відповідних умов для надання якісної освіти для всіх осіб. До прикладу, наказ МОН про «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами», затверджений 25 червня 2018 р. висвітлює та визначає потребу типової освітньої програми, затверджує стандарти та ключові норми, окреслює мету, завдання, хід роботи та очікуванні результати вказаних напрямів корекційно-розвивальної роботи в навчальних закладах.[14]

Статистичні дані Міністерства Освіти та Науки України вказують, що у 2022/2023 н. р. кількість дітей з особливими освітніми потребами у ЗЗСО становить 22861 осіб, що на 1175 осіб більше за попередній навчальний рік. Це спричинило збільшення кількості інклюзивних класів, а саме 24995, що на

1779 одиниць більше порівняно з попереднім навчальним роком. Безпосередньо для втілення освітньої програми у інклюзивних класах, у ЗЗСО налічується 22685 ставок асистентів учителів. Подана статистика надає чітке розуміння зростання актуальності з кожним роком. [16]

Розглянемо зміст корекційно-розвивальної роботи у загальних положеннях типової освітньої програми, яка налічує 10 напрямків. Для прикладу оберемо корекційно-розвивальні заняття з дітьми із затримкою психічного розвитку. Як і всі інші, тут вказані вище згадані мета, основні завдання, а також основні напрямки корекційно-розвивальної роботи. Мета окреслена наступним чином:

«Мета: формування пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, позитивних характеристик особистості, мовлення, психомоторного розвитку.» [14]

«Основні завдання:

- цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності;
- формування навчальної та предметно-практичної діяльності;
- корекційний розвиток емоційно-вольової сфери;
- розвиток мовлення;
- розвиток психомоторики.» [14]

До кожного завдання зазначаються очікувані результати формувань різного типу здібностей, навичок та основні напрямки корекційно-розвивальної роботи, а саме розвиток мовлення, ритміка, корекція розвитку.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти», надається положення щодо формування індивідуального навчального плану для учнів, як форма втілення та організації інклюзивного освітнього навчання.

Індивідуальний навчальний план є документом, що вважається фактично контрактом між керівником та батьками або опікунами дітей з особливими освітніми потребами.

«Індивідуальна програма розвитку (ІПР) повинна містити, зокрема, інформацію про назву закладу освіти, прізвище та власне ім'я учня; клас, в якому він навчається; цілі виконання та строк дії індивідуального навчального плану; загальний обсяг навчального навантаження та кількість годин на тиждень для вивчення навчального предмета (інтегрованого курсу); інформацію про адаптацію чи модифікацію змісту освітніх компонентів освітньої програми, послідовність, форму і темп їх засвоєння, очікувані результати навчання.» [17]

Для ознайомлення та аналізу змісту вказаного документу, оберемо ІПР, затверджений директором Одеської ЗОШ № 71 І.В. Ткаченко за 10 січня 2022р.

Важливо зазначити, що документ оформлений відповідно до всіх критеріїв, які зазначені у положенні. На початку визначений період виконання індивідуального навчального плану, а саме з 10.01.2022 по 03.06.2022 н.р.. Аналізуючи документ згодом, можна прослідкувати, що навчальний заклад та спеціалісти не виявляють потреби у продовженні строків навчання. Зазначено всі загальні відомості про учня. До прикладу, як можна спостерігати у документі, вказаний навчальний заклад, рік навчання, клас та контакти батьків. У розділі про індивідуальні особливості розвитку учня описані наявний рівень знань, вмінь та навичок учня, також вказані освітні труднощі учня, виявлених у закладі освіти та потреби учня. За детальним аналізом цих критеріїв зазначаються рекомендації щодо організації освітнього процесу, першим критерієм якого є рівень підтримки – четвертий. Наступним є адаптація та модифікація освітнього середовища, наприклад, потреба в усамітненні, його періодичність та місце, використання візуального розкладу, використання заохочень та інше, з обов'язковими примітками до кожного виду прийомів.

Важливим розділом є визначення фахівців, які можуть працювати з учнем, тож в поданому документі зазначені фахівці інклюзивно-ресурсного центру та медичні фахівці. В двох пунктах зазначено про потребу в

додаткових заняттях та наявності індивідуального навчального плану, де розглянуті предмети для навчання та методики роботи (наприклад, навчальний предмет математика – модифікація). Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття) розписані за наступними даними: найменування заняття, дані фахівця, місце проведення та розклад занять. Ще одним важливим пунктом є питання забезпечення асистента учневі. В поданому документі визначається, що учень не потребує асистента, проте надається ряд можливих варіантів, хто може виступати у ролі асистента: батьки, інші законні представники, уповноважена батьками особа та соціальний робітник.

Одним із основних розділів є забезпечення допоміжними засобами навчання. У документі зазначається, що учень потребує допоміжні засоби навчання та зазначається перелік необхідних матеріалів:

«Планшет, зошити з подвійною клітинкою, дошка Сегена, підручники для навчання дітей з ООП, посібники для засвоєння понять частина, посібники для засвоєння понять однакове-різне, мовленнєвий тренажер.»

Висвітлюються додаткові напрями роботи. Для прикладу, однією зі сфер зазначено розвиток сенсорної, моторної сфери, де прописано:

- ціль («продовжувати розвивати дрібну та загальну моторики; розвивати координацію, орієнтування в просторі (поняття «праворуч», «ліворуч», «вгору», «вниз»));
- очікувані результати («вміє правильно тримати ручку та олівець, ложку та виделку; застібувати гудзики; зав'язувати шнурки; ловити та кидати м'яч; виконувати прості рухи за інструкцією вчителя (підняти одну руку/ дві руки, присісти, встати ліворуч/ праворуч та ін.)»).

Останній розділ документу містить у собі інформацію про членів психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку, вказуються ПІБ, посада та підпис фахівця.

Обов'язково у документі зазначається інформація про те, що індивідуальний навчальний план погоджено з одним із батьків або іншими законними представниками учня та зазначений підпис.

Розглянутий документ є зразком того, як складається індивідуальний навчальний план учня з особливими освітніми потребами у всіх закладах загальної середньої освіти в Україні.

Тож, структура та зміст даних, вказаних у розглянутих фрагментах типової навчальної програми та індивідуального плану розвитку, відіграють значну роль у процесі інклюзивного навчання, тому що це стає основою для розробки подальшого процесу навчання та розвитку учня.

2.2. Функція батьків як частина реалізації інклюзивної освіти.

Говорячи про освітній процес, у попередніх розділах значну кількість разів згадувалось про психологів та педагогів, проте варто також включити батьків або інших офіційних представників учня у всю систему інклюзивного навчання, які також відіграють значну роль. Задля успішного та швидкого результату у навчанні, роботи фахівців та спеціалістів недостатньо. Робота фахівців становить близько 50% від загального результату, оскільки учень більшість свого часу знаходиться у сімейному оточенні та батьки мають достатньо великий вплив на своїх дітей, тож вони є містком між учнем та спеціалістом.

Очевидним є те, що багато батьків не є компетентними у інклюзивному освітньому процесі, тому тут впливає ще одне завдання закладу освіти – направляти батьків або опікунів, надавати їм рекомендації та корегувати позаурочний процес навчання учня.

Говорячи про батьків та офіційних представників учнів, проговоримо головні їх права та обов'язки. За визначенням «Конвенції ООН про права дитина» кожна дитина має перебувати в люблячому сімейному оточенні та атмосфері щастя та взаємоповаги задля досягнення найкращого виховання та

розвитку дитини. Батьки або інші законні представники отримують повну відповідальність за виховання та розвиток своєї дитини. [10]

«За сімейним кодексом України батьки зобов'язані:

- забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я (відмова від дитини є неправозгідною), зареєструвати її народження;
- зареєструвати місце проживання дитини;
- виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого на- роду, своєї Батьківщини;
- піклуватися про здоров'я дитини, а саме про фізичні, духовні та моральні складові;
- забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя;
- поважати дитину;
- утримувати дитину та дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах.» [22]

«Передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї.» [22]

За дитину бере повну відповідальність інша особа у разі, якщо батьки були позбавлені батьківських прав та ця особа є представником дитини на законному рівні.

Варто наголосити на один із пунктів про обов'язки, де вказується, що саме батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти. Цей пункт потребує уваги, адже існує цілком поширена серед осіб, які є батьками дітей з особливими обмеженнями, проблема, а саме невизнання та заперечення факту того, що їх дитина має затримку психічного розвитку, характеристики аутизму, ДЦП та інше. В такому разі, батьки мають пропрацювати проблему самостійно або зі спеціалістом стосовно усвідомлення та визнання того, що дитина має відмінності від загального

розвитку. Це є надзвичайно важливим етапом, адже для успішного результату подальшого розвитку, дитина має отримати необхідні освітні потреби вчасно. В разі заперечення таких фактів, батьки допускаються фатальної помилки та віддають своїх дітей у звичайні класи закладів загальної середньої освіти, що спричиняє більший стрес для їхніх дітей та ще більше ускладнює загальний процес навчання та моральний стан дитини.

Важливим питанням, яке постає майже перед кожними батьками, є як підготувати дитину до школи. До цього можна включити наступні дії:

- звернутися до фахівця, який проведе загальну діагностику (це допоможе визначити, які навички, необхідні для навчання, сформовані та визначити, що потребує подальшої корекції та пропрацювання);
- зарахувати дитину до закладу загальної середньої освіти з наявними інклюзивними класами/групами/програмою, базуючись на рекомендаціях фахівця, що проводив діагностику розвитку дитини;
- психологічно підготувати дитину до школи (це надасть змогу дитині краще адаптуватись у новому середовищі, тому найкраще з цим допоможуть розмови напряду з дитиною, пояснення різних ситуацій, які можуть трапитися з нею, аби це не стало стресовим фактором для дитини та можливий варіант – моделювання школи за допомогою гри, тож дитина почуватимеся спокійніше у новому оточенні, адже ситуація для неї буде вже приблизно ознайомленою);
- дбати про власний психологічний стан та уникати розвитку емоційного вигорання (емоційний стан батьків є рушійною силою всього процесу розвитку дитини, тому що без батьківської підтримки та сил, дуже важко організувати навчальний процес та підтримувати його на високому та ефективному рівні).

Слід зазначити, як саме відбувається процес зарахування дитини до освітнього закладу. Першим кроком є подання заявки батьків про зарахування дитини до школи, або про створення інклюзивних класів, та висновок

інклюзивного-ресурсного центру про загальну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини. Наступним етапом є створення інклюзивного класу та команди психолого-педагогічного супроводу закладом освіти. Створена команда розробляє індивідуальну програму розвитку дитини. Обов'язковим етапом є ознайомлення батьків з ІПР та підписання документу. Надалі школа надає необхідні умови для втілення ІПР та забезпечення психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг. За необхідності формується посада асистента та асистента дитини.

Інклюзивна програма, ІПР та корекційно-розвивальна робота спеціалістів є ключовими та базовими компонентами загального процесу, проте робота батьків з дітьми у позаурочний час може закріпити, покращити та удосконалити роботу, яка була втілена спеціалістами. Робота спеціаліста з учнем протягом декількох годин не є стовідсотковою запорукою успішного та ефективного результату, тому якщо батьки не приділятимуть час вправам з дітьми після занять, це не буде мати позитивного впливу на розвиток дитини.

Існує безліч методів та прийомів, які можна використовувати для самостійного опрацювання з дітьми. З самого початку освітнього процесу, батькам варто прислухатись до рекомендацій спеціалістів та фахівців, які нададуть чіткі вказівки, які вправи та завдання виконувати з дітьми. Батьки також можуть ознайомитись з численною кількістю літератури, де описані різні типи вправ для дітей з різними обмеженнями, проте їм обов'язково потрібно проконсультуватись з фахівцем перед тим як вводити новий прийом у позаурочну програму дитини.

Розглянемо типи вправ, які наведено за посібником «Перші 100 днів для родин, діти яких отримали діагноз аутизм» (Київ, 2019). Одним з прийомів, що подані у посібнику, це цілеспрямована гра. До прикладу, це може бути:

- Прийнятне та виразне маркування (візуальні підказки);
- Імітація «об'єкт і двигун»:

- Сенсорна таблиця: поставити різні кольори тварин, форми, розміри, загальні об'єкти;
- Парк / ігровий майданчик: ковзання, гойдалка, м'яч та ін.;
- Малювання аналогічних форм, штрихів, ліній, кругів, тощо. [18, с. 86]

Також є розподіл на різноманітні напрями вправ.

«Вправи на «інструкцію» подані наступні:

- Саймон каже», плескає в долоні, торкається ніг та інше;
- Наведення порядку: викидати сміття, класти речі на полицю;
- Під час прохання скажіть «дай мені...»» [18, с. 87]

Вправами на «відповідність» можуть бути гра в «Лото» або пазли з картинками під ними. Останнім ефективним напрямом, який варто зазначити, це вправа на «запит», сутність якого полягає у здійсненні якоїсь дії лише після прохання дитини.

«Запити:

- Гойдалка: почекайте, перш ніж почати гойдати дитину, поки дитина не попросить про це;
- Двері: не відкривайте, поки дитина не подасть сигнал;
- Обід / закуска: не давайте, поки дитина не подасть сигнал.» [18, с. 87]

Аналізуючи даний посібник, окрім наявності прикладів вправ, неможливо оминати примітки редакції, які чітко пояснюють батькам, як діяти у ситуації, якщо вони не вміють виконувати або не мають достатніх знань для демонстрації однієї чи іншої вправи. Обов'язково слід зауважити, що дані примітки наголошують на тому, що батькам обов'язково необхідно проконсультуватись з фахівцями та слідувати їх рекомендаціям.

Отже, аналізуючи функцію батьків як частину інклюзивної освіти, варто визначити, що наявність сім'ї та перебування/зростання дитини у люблячій та турботливій атмосфері та оточенні є головною передумовою,

зокрема для всебічного розвитку дитини, за що повну відповідальність несуть саме батьки.

ВИСНОВКИ

Ознайомившись з основними поняттями та теоретичними засадами інклюзивної освіти, важко не відокремити основний пріоритет концепції інклюзивної освіти, а саме саме індивідуальність людини та те, що кожна особа має право на навчання та освіти, зокрема ті, хто має певні особливі обмеження або відмінності, що кардинально різняться від більшості людей. Основними принципами інклюзивної освіти є те, що діти мають навчатись у одному колективі, заклади мають приймати запит стосовно різноманітних потреб учнів та забезпечувати якісний освітній процес аби задовольнити їх потреби. Серед функцій інклюзивного навчання виділяють функцію соціального захисту, виховну, функцію соціалізації, економічну, наукову та багато інших

Психологічно-педагогічних супровід безперечно є ключовим у сфері інклюзивної освіти, адже ця система проводить діагностику, вивчає інтелектуальний, емоційний розвиток дитини та базуючись на вивчених даних формує подальший хід навчального процесу задля втілення освітніх потреб людини з особливими обмеженнями.

Задля здійснення інклюзивної освіти у закладах загальної середньої освіти, було затверджено типову навчальну програму яка є базовим документом, згідно з яким формується навчальний процес у закладах освіти. Структура та зміст даних, вказаних у розглянутих фрагментах типової навчальної програми та індивідуального плану розвитку, відіграють значну роль у процесі інклюзивного навчання, тому що це стає основою для розробки подальшого процесу навчання та розвитку учня.

Окрім психолого-педагогічного супроводу, значну роль у процесі навчання відіграють батьки учнів з особливими обмеженнями або їх законні представники. Аналізуючи функцію батьків як частину інклюзивної освіти, варто визначити, що наявність сім'ї та перебування/зростання дитини у люблячій та турботливій атмосфері та оточенні є головною передумовою, зокрема для всебічного розвитку дитини, за що повну відповідальність несуть саме батьки.

РЕЗЮМЕ

На сьогоднішні день стрімко зростає народжуваність дітей з особливими потребами, які спричинені різними чинниками: генетичні захворювання, органічні ураження та види мутацій. В Україні інклюзивна освіта починає набирати обертів, адже кількість закладів, реабілітаційних центрів і програм збільшується, проте все ще не є достатньою. Суспільна та педагогічна значущість проблеми спричинили вибір теми курсової роботи “Інклюзивна освіта в Україні”.

У першому розділі роботи обґрунтовано сутність поняття інклюзії та теоретичні засади інклюзивного навчання, визначено основні поняття інклюзивної освіти, розкрито завдання і мету психолого-педагогічного супроводу дітей у закладі інклюзивної освіти.

У другому розділі розкрито сутність корекційно-розвивальної роботи як частини інклюзивної освіти та роль, функцію батьків як складника реалізації інклюзивної освіти.

Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, 1 додатку, чотирьох таблиць. Обсяг роботи складає 30 сторінок. У списку використаної літератури нараховується 25 джерел.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивна освітня програма, індивідуальний навчальний план, діагностика та оцінювання.

Nowadays the birth rate of children with special needs is rapidly growing, which are caused by various factors: genetic diseases, organic lesions and types of mutations. In Ukraine, inclusive education is beginning to gain momentum, because the number of institutions, rehabilitation centres and programs is increasing, but still is not sufficient. The social and pedagogical significance of the problem was caused by the choice of the topic of the course work "Inclusive Education in Ukraine."

In the first section of the work, the essence of the concept of inclusion and the theoretical foundations of inclusive education are substantiated, the basic concepts of inclusive education are defined, the tasks and goals of psychological and pedagogical support of children in an inclusive education institution are disclosed.

The second section discloses the essence of correctional and developmental work as part of inclusive education and the role, the function of parents as a component of the implementation of inclusive education.

Coursework consists of an introduction, two sections, 1 appendix, four tables. The volume of work is 30 pages. There are 25 sources in the list of used literature.

Keywords: inclusion, inclusive education, inclusive educational program, individual curriculum, diagnosis and evaluation.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні питання теорії і практики інклюзивного навчання у закладах А437 освіти : монографія / [кол.авт.: Гаврилова Н.С., Миронова С. П., Платаш Л. Б., Романюк С.З. та ін.] ; за заг. ред. Л. Б. Платаш – Регіон Емілія-Романья. Чернівці : Технодрук, 2020. 572 с.
URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2725/1/Монографія%20IT_сф.pdf
2. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене : наук.-метод. Посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – Київ : Видавнича група «Атопол», 2011. – 274 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
3. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ : ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300 с.
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
4. Інклюзивна освіта: досвід і перспективи [Текст] : кол. монографія / Колектив авторів ; відп. ред. Г. В. Давиденко. — Вінниця, Нілан-ЛТД, 2016. — 242 с.
5. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / Кол. авторів: А. А. Колупаєва, Н. З. Софій, Ю. М. Найда та ін. За заг. ред. Л. І. Даниленко. – 2-ге вид., стереотип. – К. : ФО-П І. С.Парашин, 2010. – 128 с.
6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга», 2009. –272 с.:іл. – (Серія „Інклюзивна освіта”)
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/132487725.pdf>
7. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта – як трансформаційна стратегія сучасної освітньої політики // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами, 2010, No 7(9), – с. 11-19.

8. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
- URL: https://lib.iitta.gov.ua/719179/1/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf
9. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2007. 458 с.
10. Конвенція ООН про права дитини
- URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
11. Листопад О. В. Інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2011, №2(12), с.174-185
12. Луценко І. В., Крижанівський В. О., Добин Е. В. Відстоювання інтересів дітей з особливими потребами, дітей з інвалідністю на інклюзивну освіту: тренінговий модуль. Українсько-канадський проєкт «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». Київ, 2010. 46 с.
13. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження концепції розвитку інклюзивного навчання»
- URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
14. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами»

- URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5b3/1ff/830/5b31ff8300cea591165215.pdf>
15. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник:/ за заг. ред.. Колупаєвої А.А. – К: «А. С. К.», 2012. – 308 с.
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32307302.pdf>
16. Офіційний сайт Міністерства Освіти і Науки України/ Освіта/ Інклюзивне навчання/ Статистичні дані
URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani>
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти»
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
18. Посібник «Поради родинам щодо отримання важливої інформації перші 100 днів після діагностування аутизму у дитини» – Київ 2019. – 101 с.
19. Миськів Л.І. Принципи, завдання та функції інклюзивної освіти як світової моделі соціалізації осіб з обмеженими можливостями [Електронний ресурс] / Європейські перспективи №10, 2013
URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/evpe_2013_10_12.pdf
20. Психологічний супровід інклюзивної освіти : [метод. рек] / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. – 92 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709275/1/%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D1%96%D1%8F.pdf>
21. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. монографія / [авт. кол.: Т. В. Жук, Т. Д. Ілляшенко, Т. Д. Каменчук, А. Г. Обухівська, Г. В. Якимчук] ; наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. – Київ : Ніка-Центр, 2020. – 113 с.

URL: https://lib.iitta.gov.ua/723321/1/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_psy-ped-suprovid_2020.pdf

22. «Сімейний кодекс України»

URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

23. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами: кращі

практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін.; за загальною редакцією А. Базиленко. — К.: Талком, 2020. — 128 с.

24. Теоретико-методологічні засади впровадження інклюзії в закладах

освіти [Текст] : монографія / за наук. ред. М. Є. Чайковського ; М-во освіти і науки України [та ін.]. — Київ : Ун-т «Україна», 2018. — 460 с.

25. «Цивільний кодекс України»

URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

ДОДАТОК 1

ЗАТВЕРДЖЕНО
 Директор Одеської ЗОШ № 71
 І.В. Ткаченко
 10.01.2022

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання : 10.01.2022 – 03.06.2022 н.р.

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, власне ім'я, по батькові: **ПІБ ПОВНІСТЮ**

дата народження: **24.02.2014**

повне найменування закладу загальної середньої освіти, в якому навчається

учень: **Одеська загальноосвітня школа №71 І-ІІІ ступенів**

Одеської міської ради Одеської області

рік навчання - **1**

клас навчання - **1-Б КЛАС, інклюзивна форма**

контактні номери телефонів батьків для термінового зв'язку **098 123 45 67 (мати)**

3. Індивідуальні особливості розвитку учня:

Нааявний рівень знань і вмінь і навичок учня (компетенції)	Опис освітніх труднощів учня, виявлених у закладі освіти	Потреби
<p>Математика Знас: показує геометричні фігури та кольори, визначає четверте зайве, на теми «Фрукти». «Овочі», але не називає їх Вміє: виконувати логічні операції, за допомогою дорослих. Володіє: вилучає четверте зайве з предметів. Розуміє: показує предмети в межах трьох. Здатний: розрізнити кольори. Засвоїв: рахунок чисел від одного до п'яти.</p>	<p>Нерозуміє умови завдань. Потрібна допомога дорослого. Сприйняття має нестійкий зв'язок з логічними операціями: зіставлення, порівняння, узагальнення класифікації. Не проявляє інтерес до завдань. Швидко втомлюється, немає посидючості, не включається в освітній процес, більшу частину займається сторонніми справами. Словниковий запас не відповідає віковій нормі. Не сформовані</p>	<p>Працювати над: Навчити називати «Фрукти». «Овочі», навчити називати числа до 5. Писати число 1,2,3,4,5 Розвивати: Навчальну мотивацію Розвивати мовлення Дрібну моторику Просторове орієнтування Формувати: Стійкі позитивні і правильні соціальні навички Навичку читання (вивчити всі букви абетки), скласти їх вскладі. Навичку письма (навчити писати цифри до 5) Обчислювальні навички(розв'язувати</p>

<p>Застосовує: знання геометричного сортеру в грі.</p>	<p>просторові, часові уявлення.</p>	<p>приклади в межах 10) Навички самообслуговування Вчити: Зосереджувати увагу на виконанні простих завдань. Друкувати вивчені букви.</p>
<p>Знас: букви: а, у, и, м, с, п, т. Вміє: складати деякі склади: му, ма, мі Володіє: вимовою деяких звуків та слів. Розуміє: звернену до нього мову. Здатний: використовувати при потребі деякі слова. Засвоїв: голосні звуки. Застосовує: деякі слова за потребою. Я досліджую світ Знас: пори року Вміє: складати особисті речі Володіє: необхідними навичками самообслуговування Розуміє: звернену мову. Здатний: розрізняти кольори. Засвоїв: режим дня, за допомогою дорослих. Застосовує: навички самообслуговування у повсякденному житті. Фізичне виховання, музичне мистецтво, образотворче мистецтво Знас: кольори, основні рухи Вміє: виконувати фізичні вправи, обводити фігури за допомогою дорослих.</p>	<p>Функціональні (сенсорні, моторні, мовленнєві) труднощі: Вимова звуків грубо порушена, більшість фонем не диференціює. Не буде складносурядні та складнопідрядні речення, що утворюють розповідь чи переказ. Має труднощі у вербалізації своїх емоцій. Не розуміє значення окремих слів, не пов'язує їх із відповідними предметами. Фізичні труднощі: Недостатньо розвинена координація; загальна та дрібна моторика. Недостатній рівень розвитку гнучкості, швидкості, спритності. Навчальні труднощі: Інтерес до навчання нестійкий (потребує додаткової мотивації, і допомоги дорослого.) З друкованого тексту не списує Не рахує в межах 10-ти Знижена працездатність Недостатній рівень самостійності у виконанні вказівок вчителя.</p>	

<p>Володіє: основними рухами (біг, ходьба) Розуміє: правила гри Здатний: застосовувати основні рухи в повсякденному житті. Засвоїв: розспівки, що складаються з голосних звуків. Застосовує: набуті рухові вміння в процесі дня. Утримує увагу на на 5-7 хв. Самостійно застосовує руховий досвід у повсякденному житті. На уроках фізкультури проявляє інтерес до гри, повторює рухи за вчителем, за дітьми (вправи, біг, стрибки). Орієнтується в схемі власного тіла.</p>	<p>Без допомоги дорослого не завжди розуміє суть завдання, гри.</p>	
--	---	--

4. Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з особливими освітніми потребами (зазначити необхідне):

1) рекомендований рівень підтримки:

- перший рівень підтримки;
 другий рівень підтримки;
 третій рівень підтримки;
 четвертий рівень підтримки;
 п'ятий рівень підтримки;

2) адаптація та модифікація освітнього середовища:

Назва адаптації/модифікації	Так/ні	Примітка
Пристосування середовища:		
потреба в усамітненні, його періодичність та місце (ресурсна кімната, медіатека тощо)	так	Іноді, в ресурсній кімнаті
Психолого-педагогічна адаптація:		
використання візуального розкладу	ні	
збільшення часу на виконання завдань	так	Додаткові інструкції

		до завдань
збільшення обсягу допомоги (навідне питання, демонстрація зразка, нагадування тощо)	так	Частіші повторення, залучення нетипових методик - візуалізаційних карток, предметів, відеороликів.
руховий режим	так	Фізкультхвилинки, релаксаційні вправи.
використання заохочень	так	Словесне заохочення, Наліпки, іграшки.
Модифікація навчального матеріалу:		
Засоби альтернативної комунікації	Ні	
Зниження вимог для виконання завдань	Так	Частіші повторення, спрощені інструкції до виконання
Спрощення змісту навчального предмета	Так	Математика, українська мова, літературне читання, ЯДС, образотворче мистецтво, музичне мистецтво.

3) потреба у використанні:

- жестової мови та/або залученні перекладача жестової мови;
 шрифту Брайля;

4) потреба в додаткових заняттях з:

так

ні

5) потреба в консультації з:

- фахівцями інклюзивно-ресурсного центру;
 фахівцями спеціальних закладів освіти;
 іншими фахівцями: медичними фахівцями

6) наявність індивідуального навчального плану:

так

ні.

Навчальний предмет (інтегрований курс)	Адаптація чи модифікація	Відповідальний педагогічний працівник
Математика	Модифікація	

Українська мова	Модифікація	
ЯДС	Модифікація	
Музичне мистецтво	Адаптація	
Образотворче мистецтво	Адаптація	
Фізична культура	Адаптація	

5. Додаткові психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (заняття):

Найменування заняття (послуги)	Фахівець, який проводить заняття (надає послугу)	Місце проведення	Розклад занять
Корекція та розвиток психофізичних функцій	ПБ, практичний психолог	Кабінет психолога	середа 13.30 п'ятниця 10.30
Корекція мовлення	ПБ вчителя, вчитель - логопед	Логопедичний кабінет	Понеділок 8:30 середа 13.00 п'ятниця 10.00
Соціально-побутове орієнтування	ПБ, вчитель - дефектолог	Ресурсна кімната	понеділок 09.00

6. Навчання:

за розкладом класу;

за адаптованим розкладом, з відвідуванням окремих уроків за індивідуальним розкладом відповідно до індивідуального навчального плану, зазначити які:

за модифікованим розкладом

7. Забезпечення асистента учня :

1) потреба в асистенті учня (учениці) (супроводі під час інклюзивного навчання):

так

ні;

2) асистентом учня (учениці) є:

батьки:

інші законні представники

уповноважена батьками особа

соціальний робітник

8. Забезпечення допоміжними засобами навчання:

1) потреба у підручниках:

 підручники для закладів загальної середньої освіти та матеріали; адаптація підручників для закладів загальної середньої освіти та матеріалів; **підручники для осіб з особливими освітніми потребами та матеріали.**

2) допоміжні засоби для навчання:

 так ні.

Зазначити перелік засобів для навчання, які потребує учень :**планшет, зошити з подвійною клітинкою, дошка Сегена, підручники для навчання дітей з ООП, посібники для засвоєння понять частина, посібники для засвоєння понять однакове-різне, мовленнєвий тренажер.**

9. Потреба в розумному пристосуванні: так, зазначити яка: ні.**10. Особливості проведення оцінювання:**

адаптації проведення оцінювання за часом та змістом, зокрема: збільшення часу на виконання завдань; зменшення кількості завдань; використання зручних форм роботи (тести, усні опитування, аудіозавдання тощо) відповідно до потреб;

використання доступних форм викладу інформації для оцінювання (шрифту Брайля, письмових чи усних завдань тощо);

використання окремих карток з завданнями чи адаптованих матеріалів під час оцінювання;

адаптація завдань для оцінювання до особливостей сприйняття інформації (уникнення графічних завдань для осіб з порушенням зору, уникнення або створення комфортних умов для усних опитувань для осіб, які цього потребують, тощо);

 інше (зазначити що)**11. Потреба у продовженні строків навчання:** так ні.**12. Додаткові напрями роботи:**

За сферами розвитку	Ціль	Очікувані результати, яких планується досягнути	Рівень досягнутих результатів (заповнюється після виконання індивідуальної програми розвитку)
Розвиток	Оволодіння новими	Слухає вчителя.	

інтелектуальної сфери	знаннями та вміннями. Розширювати світогляд дитини та сприяти її всебічному розвитку.	Виконує прості інструкції. Самостійно готується до уроку. Відкриває підручник. Виконує інструкції вчителя. Деякі завдання виконує самостійно, без допомоги	
Розвиток сенсорної, моторної сфери	Продовжувати розвивати дрібну та загальну моторику. Розвивати координацію, орієнтування в просторі (поняття «праворуч», «ліворуч», «вгору», «вниз»)	Вміє правильно тримати ручку та олівець, ложку та виделку. Застібувати гудзики. Зав'язувати шнурки. Ловити та кидати м'яч. Виконувати прості рухи за інструкцією вчителя (підняти одну руку/ дві руки, присісти, встати ліворуч/ праворуч та ін.)	
Розвиток мовленнєвої сфери	Розширити запас слів . Поліпшити діяльність артикуляційної мускулатури. Правильно вимовляти приголосні звуки. Розвивати фонематичний слух та сприйняття. Застосовувати мовні і немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях. Засвоїти навички зорового чи слухозорового сприйняття зверненої мови.	Розрізняє деякі приголосні звуки мовлення та називає їх. Розуміє зміст слів. Називає окремі короткі слова для використання у щоденному мовленні (мама, тато, дай, допоможи та ін.)	

Розвиток фізичних здібностей	Розвиток точності в русі, спритності рівноваги, гнучкості, працездатності. Розвиток загальної та дрібної моторики	Вміє фіксувати позу і осмислено повторювати прості рухи. Вміє утримувати невелике зусилля протягом комфортного часу.	
Розвиток емоційно-вольової сфери	Коригування психоемоційного стану та психоемоційного навантаження. Розвивати вольові якості в продуктивній та вольовій діяльності дитини.	Правильно висловлює свої емоції: задоволення, незадоволення, радість, сум та ін. Розпізнає емоції інших людей та правильно на них реагує	
Розвиток соціальної сфери	Розвиток навчальних навичок, уміння слухати завдання, формувати комунікабельність. Соціалізація. Продовжувати розвивати комунікативні та психічні навички, формувати бажання спілкуватися з однолітками. Продовжувати вчити орієнтуватися в ситуації спілкування. Застосовувати мовні і немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях.	Слухає вчителя, розуміє прості інструкції та виконує їх. Грає з іншими дітьми, дотримується правил гри. Вміє звернутися за допомогою до дитини/ дорослого.	
Подолання навчальних труднощів	Навчання елементарним математичним навичкам. Використання різних форм педагогічного впливу(заняття, повсякденне життя, ігри, забави, тощо). Формування розумових та пізнавальних навичок. Розвиток психічних	Розуміє правила поведінки на уроці. Сидить за партою. Розуміє та виконує інструкції вчителя. Орієнтується в графічній сітці зошита. Відкриває підручник. Виконує завдання на уроці	

	процесів, стимулювання мовленнєвої активності, концентрації на виконанні завдань та саморегуляції поведінкових навичок. Навчання орієнтуватися в навколишньому середовищі.		
--	--	--	--

13. Члени команди психолого-педагогічного супроводу, які склали індивідуальну програму розвитку:

Прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності)	Посада	Підпис
	в.о. директора КУ «ОІРЦ № 9»	
	Заступник директора з навчально-виховної роботи, голова КС дітей з особливими освітніми потребами	
	Вчитель-логопед, секретар КС дітей з особливими освітніми потребами	
	Класний керівник 1-Б класу	
	Асистент вчителя 1-Б класу	
	Вчитель - дефектолог	
	Практичний психолог	
	Медична сестра	
	Мама дитини з особливими освітніми потребами	
	Фахівець (консультант) інклюзивно-ресурсного центру, практичний психолог	

Індивідуальну програму розвитку погоджено одним з батьків (іншим законним представником) учня:

Підпис _____ ПІБ ПОВНІСТЮ

Дата 10.01.2022